

Fra:

Sendt:

18. desember 2017 08:38

Til:

Kopi:

Emne:

Kina. Konfucius-institutter – et redskap i Kinas myke maktutøvelse

KGL. NORSKE AMBASSADE BEIJING, 18. DESEMBER 2017

Kina. Konfucius-institutter – et redskap i Kinas myke maktutøvelse

“Language is the best key to understand a country and Confucius Institutes serve as important platforms to help the world know China” - president Xi Jinping under åpningen av et Konfucius-institutt i Storbritannia 2015.

- **Konfucius-institutter (KI) fungerer som kommunikasjonsplattformer for kinesisk språk og kultur, og anses som viktige ressurser i Kinas offentlige diplomati.**
- **Første KI etablert i Seoul 2004. Finnes p.t. 525 KI og 1113 *Confucius Classrooms* spredd over 146 land, inkl. ett KI og klasserom i Norge.**
- **Etter en eksplosiv vekst mellom 2004 og 2010 har etableringen av KI vært avtagende i de siste årene.**
- **Tette politiske bånd mellom KI i vertslandet, dets administrator Hanban (utdanningsdepartementet) og kommunistpartiet.**
- **Politisk styrt mandat. Vertsinstitusjoner har ingen innvirkning på utvikling av pensum.**
- **Blitt møtt med skepsis og sterk kritikk fra flere hold internasjonalt, også i Kina.**
- **Kinesisk del- og fullfinansiering av etableringen av KI fremstår svært forlokkende for mange utdanningsinstitusjoner, ikke bare i utviklingsland.**

Rapporten er basert på offisielle kilder, ambassadens deltakelse i relevante fora og samtaler med herværende diplomatkolleger.

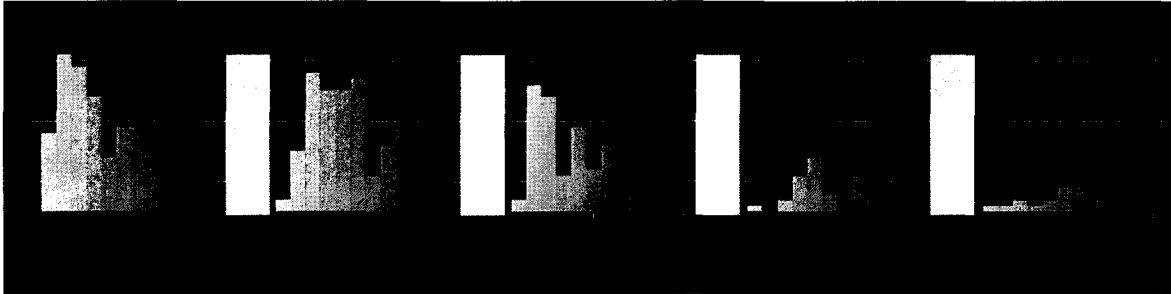
I den politiske rapporten fremlagt under partikongressen i oktober 2017, fremholdt president Xi at «Kinas myke kulturmakt (*cultural soft power*) har vokst seg sterk og at kinesisk kultur har stor tiltrekningskraft». Spredning av kinesisk kultur og språk er en viktig del av Kinas myke kulturmaktutøvelse, som har til hensikt å tegne et positivt bilde av Kina utad, samt å fremme kinesiske standpunkter internasjonalt. Her spiller Konfucius-institutter (heretter KI) en viktig rolle, i tillegg til å møte den globale etterspørselen etter kunnskap om kinesisk språk og kultur.

Konfucius-instituttenes utbredelse

KI har hatt en eksplosiv fremvekst siden etableringen av det første instituttet i Seoul i 2004, og har nå tilstedeværelse i ¾ av verdens land. Ifølge nyhetskilden *Xinhua*, finnes det p.t. 525 KI og 1113 *Confucius Classrooms* spredd over 146 land, etablert ved høyere utdanningsinstitusjoner. Totalt 9, 16 millioner studenter skal ha vært innrullert ved KI siden dets oppstart i 2004. KI-klasserommene administreres av KI i vertslandet og en samarbeidsskole i Kina, og tilbyr språkundervisning rettet mot elever på grunnskole- og videregående nivå. Programmet har sterkest fotfeste i USA, hvor det finnes 157 KI og 544 klasserom. I Europa er det etablert 169 institutter og 257 klasserom. Norge har et KI

tilknyttet universitetet i Bergen (etablert i 2007) og et klasserom ved Amalie Skram videregående skole (2016) i samme by.

KI har siden opprettelsen av det første senteret i 2004, posisjonert seg strategisk mht. den økende interessen for Kina. Grafene viser antall KI etablert årlig, pr. verdensdel mellom 2005 og 2016. Til tross for myndighetenes mål om å opprette 1000 KI innen 2020, har nedgangen i etableringen av KI de siste årene vært gjennomgående i alle verdensdeler.

Konfucius-institutter – Hanbans lange arm

KI skiller seg fra veletablerte kultur- og språkinstitusjoner, som franske Alliance Francaise, det spanske Cervantes-senteret og tyske Goethe-instituttet ved at KI inngår samarbeid med allerede eksisterende akademiske institusjoner og samlokaliseres med disse i landene de opererer i. KI ønsker å fremstå som uavhengige kulturinstitusjoner, men knytter seg i realiteten tett til partnerinstitusjonen i vertslandet, og er i stor grad politisk kontrollert fra Beijing.

KI administreres direkte av Office of Chinese Language Council International (Hanban), som er underlagt det kinesiske utdanningsdepartementet. Hanban består av representanter fra 12 forskjellige departementer og kommisjoner^[1]. Lederskapet består av medlemmer med høye posisjoner i Kina, inkludert styreformann Liu Yandong (medlem av sentralkomiteen i kommunistpartiets politbyrå og viseminister i statsrådet, med ansvar for utdanningsdepartementet) og direktør Xu Lin (medlem av statsrådet).

Det er som regel Hanban sentralt som initierer etableringen av KI og kobler egnede høyere utdanningsinstitusjoner sammen, men også Hanban-kontor etablert ved kinesiske universiteter innehar mandat til å ta initiativ til å opprette KI ved partneruniversitet i utlandet. Lærestedene som ønsker å inngå samarbeid om å opprette et KI, må deretter sende inn søknad om dette til Hanban sentralt. Det er dermed ikke Hanban, men det kinesiske lærestedet og vertsuniversitet i utlandet som formelt ber om å opprette et KI. Dette resulterer i en trepartskontrakt mellom Hanban, den kinesiske og den utenlandske vertsinstitusjonen. Det hender imidlertid at samarbeidet omfatter flere

^[1] The General Office of the State Council, the Ministry of Education, the Ministry of Finance, the Overseas Chinese Affairs Office of the State Council, the Ministry of Foreign Affairs, the State Development and Reform Commission, the Ministry of Commerce, the Ministry of Culture, the State Administration of Radio, Film and Television (China Radio International), the State Press and Publications Administration, the State Council Information Office and the State Language Commission.

partnerinstitusjoner, som er tilfellet i Norge. Etableringen av KI i Bergen, er basert på et samarbeid mellom *Beijing Sport University*, Høgskolen på Vestlandet og Universitetet i Bergen.

Instituttene struktur og finansiering

Hvert KI består av en lokal og en kinesisk direktør (som utnevnes av henholdsvis vertslandet og Hanban), kinesiske faglærere i språk, samt instruktører i kulturrettede aktiviteter. Hanban står for opplæring og utsending av kinesisk lærerpersonell. Lokalt ansatte bestyrere og studentassistenter inngår også i personalet.

KI finansieres hovedsakelig av kinesiske myndigheter, som stiller til rådighet lærerkrefter, undervisningsmaterieell og bøker, samt dekker utgifter tilknyttet den kinesiske direktøren og faglærerne. Vertsinstitusjonen på sin side, står for lokaler og fasiliteter, og dekker kostnader for de lokalt ansatte. Selv om finansiering av KI-programmet i utgangspunktet skal deles likt mellom Hanban og den lokale vertsinstitusjonen, bidrar Hanban som oftest med en langt større andel og påtar seg i flere tilfeller fullfinansiering. Dette gjelder særlig i utviklingsland, hvor vertsuniversitetet i mange tilfeller har fått dekket alle direkte og indirekte kostnader knyttet til instituttet. Egne utvekslingsprogrammer og stipendordninger blir i tillegg dekket av den kinesiske stat gjennom KI. Det er vanskelig å tallfeste totalbeløpet for enkeltinstituttene driftskostnader, men det anslås til om lag USD 100 000-200 000 pr. år. KIs øvrige inntektskilder stammer fra studieavgifter og sponsormidler fra privatpersoner og bedrifter.

Det etableres dessuten mer spesialiserte KI, som kombinerer språkundervisning med konkrete fagområder. Eksempler på dette er *Business Confucius Institute* ved University of Leeds, et samarbeid med *University of International Business and Economics* i Beijing, og *Chinese Medicine Confucius Institute* ved *Royal Melbourne Institute of Technology* (RMIT) i partnerskap med *Nanjing University of Chinese Medicine*. KIs pensum kan tilpasses ulike fagområder, men må ikke krysse partiets røde linjer.

Instituttene undervisningsprogram: et politisk mandat?

Instituttene formål er å spre kunnskap om Kina, kinesisk kultur og språk. I tillegg til å tilby språkundervisning på alle ferdighetsnivå, driver KI kursvirksomhet med vekt på kulturkunnskap, språkstesting og faglig utveksling. I 2009 uttalte daværende propagandasjef Li Changchun, at KI fungerer som «en viktig del av Kinas internasjonale propagandaapparat».

Vertskapsinstitusjoner har ingen mulighet til å delta i utvikling av undervisningsmaterieell eller i utvelgelsen og ansettelsen av kinesisk personale. De kinesisk ansatte er underlagt Hanban og kinesiske retningslinjer og regler for akademikere. Pensum og undervisningsmaterieell er utviklet i tråd med kinesiske nasjonale politiske føringer.

Ifølge Philip Clart, direktør for *Leipzig Confucius Institute*, foruten tekster utformet spesifikt til språkundervisningen, foreligger det få eller ingen retningslinjer for utføringen av instituttene *kulturrettede* aktiviteter. Clart legger imidlertid ikke skjul på at instituttene utelater – og motsetter seg – politisk sensitive temaer og anliggender som strider mot kinesisk lovgiving og politikk. KI er med andre ord pålagt av kinesiske myndigheter til å drive en form for selvsensur. Skandalen som fant sted i forkant av konferansen for *European Association of Chinese Studies* i Braga 2014, der Hanbans direktør Xu Lin fjernet flere sider som omtalte akademiske institusjoner i Taiwan fra programbrosjyren, er et eksempel på kontroverser som har oppstått.

Ifølge KIs vedtekter, er instituttene dessuten forpliktet til å informere om planlagte aktiviteter og rapportere om gjennomførte prosjekter og regnskap til Hanban. Flere påpeker at dette gir kinesiske myndigheter en direkte påvirkning og innblanding i universitetenes virke i vertslandet.

Gjenstand for kritikk og kontrovers

Den raske ekspansjonen av KI, instituttene tette bånd til kinesiske myndigheter og kommunistpartiet, en tradisjon for selvsensur og det faktum at KI opererer som en del av et utenlandsk universitetet, har ført til kritiske spørsmål fra media og akademika om instituttene politiske agenda, og mulige innflytelse på partnerinstitusjonenes akademiske frihet. Hanbans finansieringstilbud av KI, har også stilt spørsmål ved hvorvidt vertsuniversitetene inngår for mange kompromisser for å oppnå finansielle fordeler, på bekostning av egen akademiske frihet.

I noen tilfeller har læresteder opplevd at KIs arbeidsform har kommet i konflikt med vertsuniversitetenes grunnleggende verdier som akademisk frihet. Det har resultert i at flere KI, bl.a. i USA, Canada, Sverige og Frankrike, er blitt nedlagt. Ifølge direktør Clart ved *Leipzig Confucius Institute*, kan et best mulig samarbeid oppnås ved at KI og vertsuniversitet – i så stor grad det lar seg gjøre – skilles, både institusjonelt og funksjonelt. KI og vertsuniversitetets roller må ikke overlappes, og heller ikke utfylle hverandre.

Også Australia, ifm. med lanseringen av myndighetenes *Foreign Policy White Paper* i november d.å., har uttrykt stor bekymring over Kinas angivelig voksende innflytelse på Australias akademiske frihet og autonomi i. Enkelte akademikere hevder imidlertid at det finnes mer nyanserte fremstillinger av Kinas kulturinnsats. Kina og landets voksende globalpolitiske og –økonomiske betydning, har ført til at myndighetene tilsynelatende ser verdien i og behovet for å styrke landets kulturmak. Kina ønsker at mandarin – på linje med engelsk – skal bli det neste verdensspråket. Ifølge en herværende australsk diplomat har KI i Australia «utrettet mye positivt». Det informeres for øvrig også om at Hanban har opprettet egne rådgivergrupper i det australske universitetsmiljøet, som rådfører Hanban direkte om tiltak som kan bidra til å styrke KIs ressurser og prestisje.

KI har også blitt møtt med kritikk på hjemmebane. Flere nettbrukere og bloggere har reagert på myndighetenes økonomiske prioriteringer mht. etableringen av de mange KI, gitt at Kina selv står overfor betydelige utfordringer hva gjelder fattigdomsbekjempelse, herunder tilgang til utdanning. «Hundre tusenvis av kinesiske familier har fortsatt ikke råd til å sende barna sine på skolen (...) KI-programmet tilbyr finansiering til velstående amerikanere. Hvorfor investerer ikke myndighetene heller i våre ungdommer?», kommenterte en nettbruker på den kinesiske media- plattformen Weibo i 2014.

Ikke overraskende har det vært langt mindre kritikk av KI i utviklingsland. Etterspørselen etter kinesiskundervisning vokser i takt med Kinas økonomiske investeringer, og kinesisk del- og fullfinansiering av KI kan virke svært forlokkende for mange utdanningsinstitusjoner. Med opprettelsen av et KI leverer Kina komplette pakkeløsninger med lærerkrefter og infrastruktur.

Ambassadens kommentarer

Kinas myke maktutøvelse gjennom opprettelse av KI har vist seg effektiv i flere land – reflektert i mangedoblingen av KI siden 2004. Samtidig kan nedgangen i nyetableringer de siste årene tyde på at markedet er i ferd med å bli mettet. Driften av KI krever dessuten enorme ressurser fra kinesisk side. Det har bl.a. vist seg å være stor mangel på kvalifiserte kinesisklærere.

Rapporter i media om KIs tette bånd til kommunistpartiet, nedleggelse og konflikter mellom KI og vertsuniversiteter kan ha dempet noe av entusiasmen blant vestlige utdanningsinstitusjoner. KIs arbeidsform og vedtekter har tilsynelatende hittil ikke latt seg påvirke av internasjonal og nasjonal kritikk. Myndighetene er urokkelige hva gjelder partiets kjerneinteresser, og internasjonal omdømmehåndtering synes ikke å være en prioritert oppgave. Det er for øvrig interessant å merke seg at styreformann Liu Yandong, tidligere denne uken, uttalte at KIs innsats og bidrag i vertslandene må styrkes. Ifølge Liu må KI skreddersys og tilpasse undervisningen etter lokale forhold, og bidra til å bygge «*a community with a shared future for mankind*».

I Norge – hvor det til nå kun eksisterer et KI – kan det tyde på at man fra kinesisk side ønsker å satse på nyetableringer i forbindelse med inngåelse av institusjonelle samarbeidsavtaler. Flere norske utdanningsinstitusjoner har mottatt forespørsler og det er allerede pågående forhandlinger rundt opprettelse av KI ved enkelte læresteder.

[Redacted text block]

[Redacted text block]
